

פרשת ויצא

תשפ"ו לפ"ק

♦ גליון ל"ו ♦

מבאר הסופר

עיונים בדברי מרן החתם סופר זי"ע

♦ חתם סופר ♦

ושבתי בשלום אל בית אבי (כ"ח כ"א), פירש"י שלם מן החטא בבית לבן. הנה במס' קדושין ל"ג ע"ב הוה איבעי דלא איפשיטא, בנו והוא רבו מי קם לפניו, ע"ש. וכ' הרא"ש (שם ס"ב) שמום שעלה מדר"ם לגדולה לא ראה פני אביו משום זה, ומבואר שם בש"ס דאם ה' א' מהם בעל מעשה טפי בודאי צריך אידך לקום מפניו. והנה מיום שיצא יעקב מבית אביו ונגלה לו אלקי' בחלום הסלם עלה ונתגדל במדרגת נבואתו והי' מוכרח שבאבות כידוע (ברר ע"ז א), והיה ראוי א"כ שעב"פ לא ישוב אל בית אביו, אפי' ישוב לא", אבל לא לבית אביו מטעם הנ"ל.

ויל' דיעקב ה' גם בעל מעשה יותר מאביו, בהיותו בבית לבן ונשמר מהחטא כאמור עם לבן גרתי ותר"ג מצות שמרתי (רש"י ר"פ וישלח), ונסיון בזה לא נתגסה יצחק מעולם, ע"כ מחויב יצחק לכבד את יעקב, ואין כאן ספק דש"ס הנ"ל. והיינו דכתיב גבי מכירת יוסף, ויתאבל על בנו ימים רבים (להלן ל"ז ל"ד) ויבך אותו אביו (שם פסוק ל"ה), פירש"י יצחק בכה בצער יעקב, אע"ג דקיי"ל הבן מתאבל עם אביו באבלתו בפניו, מפני כבודו של אביו אבל לא בחיפוף, וא"כ מ"ט נתאבל יצחק עם יעקב. והא"ש, דיעקב ה' מחויב בכבוד יעקב דהי' גדול ממנו. והיינו, ושבתי בשלום אל בית אבי ממש, וזה א"א א"כ לא אתלכלך בחטא לבן, ויען כי ה' יצחק שרש והתחלה לקדושת הר המוריה, וא"כ הוא גדול מיעקב במעשה הזה עכ"פ, ע"כ אמר יעקב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי' בית אלקי', כמ"ש במדרש (פירדא פ"ה) שהקב"ה עשה אבן זה סניף למשתיתו של עולם, והוא אבן שתי' שבו הועמד הארון והלוחות, נמצא יצחק קידש מקום ויעקב קידש מקום ק"ק.

ואמר עוד, וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, ואחז"ל (כתובות נ"א) שהוא חומש, היינו משום דיעקב התחיל במצות הפרשת מעשר מן התבואה כמ"ש רמב"ם בהל' מלכים (ריש פ"ט) מודכתיב (לעיל כ"ז י"ב) וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ע"כ אמר יעקב שהוא פירש מאביו והי' בבית לבן (פגמילה י"ז ע"א), כיון שעב"פ כל זמן שהוא והנה ל"ז בשוכו אל בית אביו לא נתחייב בכבוד אב כי נתגדל על אביו, ומ"מ נענש על כ"ב שנים שפירש מאביו והי' בבית לבן (פגמילה י"ז ע"א), כיון שעב"פ כל זמן שהוא בח"ל ויצחק בא"י הרי יצחק גדול ממנו, אע"ג אם ישוב לא"י ממילא יהי' גדול מיעקב ופטור מכבודו, מ"מ כל זמן שנתעבב בח"ל נענש. והקב"ה שילם לו מדה במדה, גם יוסף פירש ממנו כ"ב שנה, ושוב כשפגעו זה בזה ה' יוסף מלך וכל א' חייב בכבוד חברו, זה משום כיבוד אב וזה משום כיבוד מלכות כמ"ש ט"ז בא"ח (סי ס"א ס"א), ובאמת לא ראו זה את זה עד סוף ימיו שקרא לבנו ליוסף להשביעו, וכל מה שאירע לאב אירע לבן (עי' רש"י להלן ל"ז ב).

פ' ויצא (עמ' קמ"ה) [משנת פק"ח לפ"ק]

בדברי מרן ז"ל

דלא היה ראוי ליעקב שישוב אל בית אביו

א כמ"ש מרן ז"ל דמיום שעלה יעקב במדרגת הנבואה לא היה ראוי לשוב אל בית אביו עפ"י הרא"ש דהכי נהג מהר"ם מרוטנבורג (א' לאו דהיה יעקב כגדול במעשים לגבי יצחק כדמשיך מרן ז"ל). הנה הרא"ש שם כתב, וז"ל: איבעיא להו בנו והוא רבו מהו לעמוד מפני אביו, ולא איפשיטא. איבעיא להו בנו והוא רבו מהו לעמוד אביו מפניו, גם זו לא איפשיטא. וספיקא דאורייתא הוא, ויעמדו זה מפני זה. אמרו עליו על רבינו מאיר מרוטנבורג שמום שעלה נגדולה לא הקביל פני אביו ולא רצה שאביו יבא אליו, עכ"ל. והק' האחרונים בזה דהרי רב שמחל על כבודו כבודו מחול, וא"כ היה מהר"ם יכול למחול לאביו שלא יצטרך לקום מפניו, ועי' מ"ש בזה המהרש"ל ביש"ש (קדושין שם ס" ע"ב). ויעוי' ברמ"א (י"ד סי' ר"מ ס"ז) שכתב דאע"פ שכבודו מחול מ"מ אם אין כולם יודעין שהוא אביו יש בזה משום בזיון התורה, ובדבריו שם משמע דמהאי טעמא נזהר המהר"ם מלראות פני אביו, ע"ש. וילה"ע דלפ"ז לכאורה לא היה שייך האי טעמא גבי יצחק ויעקב, וי"ל.

בדברי מרן ז"ל דאם היה אחד מהם בעל מעשה צריך אידך לקום מפניו

ב כמ"ש מרן ז"ל דמבואר בגמרא (קדושין שם) דאם היה אחד מהם בעל מעשה טפי בודאי צריך אידך לקום מפניו. הנה בגמ' שם אמרין, 'איבעיא להו בנו והוא רבו (פירש"י, הבן רבו של אביו) מהו לעמוד מפני אביו, ת"ש דאמר ליה שמואל

לרב יהודה, שיננא קום מקמי אבוך (פירש"י, ואע"ג דרב יהודה רביה רב יחזקאל אביו הוה כדאמר' לעיל (ל"ב ע"א) אבא לא תנניא הכי), שאני רב יחזקאל דבעל מעשים הוה דאפילו מר שמואל נמי קאים מקמיה'.

וחזינא דפשיטא ליה למרן ז"ל דה"ה אם בנו הוא בעל מעשה דחייב אביו לקום מפניו, ולכאורה כן מסתבר דזיל בתר טעמא. אמנם בעיק' דין בעל מעשים נחלקו בראשונים אם יש חובת קימה בשבילו או דנאמר בזה רשות לקום מפניו. ושי' הרמב"ן (שם ל"ב ע"ב, סוד"ה מדקיימא) דלא אשכחן חובת קימה כ"א בתלמיד חכם ולא בבעל מעשים, ובע"כ הוא רשות, וקמ"ל דאין בזה משום 'זקן ואינו לפי כבודו, ושי' הר"ן (שם י"ד ע"א מדה"ו) דיש בזה חיוב קימה דכל חובת קימה בשביל ת"ח הוא משום דגדול תלמוד המביא לידי מעשה, ע"ש. ובדברי מרן ז"ל כאן דאם היה אחד מהם בעל מעשה צריך אידך לקום מפניו, לכאורה אתיא כשיטת הר"ן. וכדאי לציין כי דבריו אתיין שפיר לשיטתיה דיעוי' בתשו' (י"ד סי' ר"ג) שהאר"ך במח' הראשונים הנ"ל, ומסיק שם 'בהא סלקינן דאע"ג דבפ"ה הש"ס נראה כהרמב"ן, מ"מ בגוף הדין הלכה ככתריא כהר"ן דראה דבריו ופליג עליו, ע"ש'.

בדברי מרן ז"ל דרך הבן מתאבל עם אביו האבל ולא להיפוך

ג כמ"ש מרן ז"ל דקיי"ל הבן מתאבל עם אביו באבלתו בפניו, מפני כבודו של אביו אבל לא בחיפוף (וע"כ הקשה מ"ט נתאבל יצחק עם יעקב). יעוי' בגמ' מו"ק כ' ע"ב

דאמרין, ת"ר כל האמור בפרשת כהנים שכהן מיטמא להן אבל מתאבל עליהן (פירש"י, על אותן קרובים) ואלו הן אשתו אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו, הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו (פירש"י, שלא מאביו, דקרא משמע מאביו שלא מאמו) ואחותו נשואה בין מאביו בין מאמו (פירש"י, דבקרא לא אשכחן אלא אבתולה), וכשם שמתאבל עליהם כך מתאבל על שניים שלהם (פירש"י, אבי אביו, ועל בן בנו, ועל בן בתו, ועל בן אחותו) דברי רבי עקיבא, רבי שמעון בן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על בן בנו ועל אבי אביו, וחכמים אומרים כל שמתאבל עליו מתאבל עמו (פירש"י, כלומר מתאבל עם אביו כשהוא מתאבל על אב שלו, נמצא זה מתאבל על אבי אביו וכן כל שמתאבל עליו כגון שמתאבל על בנו מתאבל עמו, כלומר מתאבל עם בנו כשהוא מתאבל על בן שלו ונמצא זה מתאבל על בן בנו), חכמים היינו תנא קמא (פירש"י, של רבי שמעון), איכא בינייהו עמו בבית (פירש"י, דתנא קמא לא בעי שיהא אביו או בן) בנו עמו בבית וישוב עמו, וחכמים בעו עמו בבית, עכ"ד הגמ' (ופירש"י, וע"ש).

הא קמן דבין לר"ע וחכמים ובין לרשב"א, לכו"ע נאמר הדין להתאבל עם האבלים בין לבן אצל אביו ובין לאב אצל בנו. ולכאורה צע"ג מה שכתב מרן ז"ל דקיי"ל דין זה רק בבן אצל אביו דמתאבל עם אביו ולא באב אצל בנו, וצ"ע.

ולחומר הקושיא נראה ליישב בדוחק קצת, דהנה הרא"ש (מו"ק שם ס"ח ל"ה) כתב, 'והאידינא נהגו להקל באבילות של המתאבלים עליהם וסומכים על זה דמשמע שאינו מתאבל אלא משום כבוד האבלים ואם רצה האבל למחול על כבודו אין צריכין להתאבל עמו, והאידינא כל האבלים

או ימלא

א. העיוני דלכאורה ביאור' ע"פ הגמ' בקידושין ל"ג סוע"א גבי סבי ארמאי דכמה הרפתקי עדו עליהו, ע"ש ודק". ב. עי' מש"כ בזה להלן בפנים]. ג. ועי' שו"ע (י"ד סי' רמ"ד ס"ב) שפסק כרמב"ן, ובש"ך וט"ו שם הביאו דעת הב"ח שפסק כהר"ן, וכדעת הטור, ע"ש. ד. דהיינו רבי עקיבא.

מוחלים על כבודם ולכן נהגו להקל. והביאה הטור (י"ד ס' ש"ע) והרמ"א (שם ס"ז, ע"ש שמסכים להחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהין). ואולי נקט מרן ז"ל דאע"ג כדולם מוחלין על כבודם בענין זה מ"מ באביו שיש בו בעלמא חיוב לכבדו משום כיבוד אב אכתי בענין להתאבל עמו, ואע"ג דאב שמחול על כבודו כבודו מחול, מ"מ אולי ס"ל למרן ז"ל דמסתמא לא אמרינן שמחול, ואכתי צ"ע. (וע"ע להלן אות ה').

בדברי מרן ז"ל שנקט דיצחק נתאבל עם יעקב

[ד] במ"ש מרן ז"ל ע"ד רש"י (להלן ל"ז ל"ד) דיצחק בכה בצער יעקב, והקשה מ"ס נתאבל עמו. יעוי"ב ברש"י שם שכתב, "יצחק היה בוכה מפני צרתו של יעקב, אבל לא היה מתאבל, שהיה יודע שהוא חי". הרי מבואר דבאמת לא נתאבל יצחק, וצ"ב.

ואולי י"ל הכוונה, דע"פ מבואר ברש"י דאלמלא ידע יצחק שעוד יוסף חי היה מתאבל עם יעקב, ועלה קאי קושיית מרן ז"ל, ודו"ק. אמנם זה קצת דחוק בלשונו כמובן.

איברא דמקור דברי רש"י במדרש (בר"י פ"ד כ"א) ושם איתא הכי, 'ויבך אותו אביו, זה יצחק, רבי לוי ור' סימון אמרו אצלו היה בוכה וכיון שיצא מאצלו היה הולך ורוחץ וסך ואוכל ושותה, ולמה לא גילה לו אמר, הקדוש ברוך הוא לא גלה לו ואני מגלה לו, א"ר סימון על שם כל שמתאבלין עליו מתאבלין עמו, עכ"ל המדרש. ולכאורה נראה דרש"י למד דיש כאן מחלוקת בין ר' לוי ור' סימון בסיבת בכייתו של יצחק, דר' לוי מפרש ליה דמשום צערו של יעקב בכה, והוא עצמו לא היה בצער משום שידע כי עוד יוסף חי, ור' סימון מפרש בכייתו של יצחק היינו מדין כל המתאבלין עליו מתאבלין עמו'.

בדברי מרן ז"ל שייצחק הוא שורש והתחלה לקדושת הר המוריה

[ה] במ"ש מרן ז"ל כי ה' יצחק שרש והתחלה לקדושת הר המוריה. יש להעיר שהרי אמרו חז"ל שגם אדם הראשון, קין, הבל ונח הקריבו שם קרבנות, והובא ברמב"ם (פ"ב ה"ב מביה"ח). איברא דבדברי מרן ז"ל איתין שפיר לשיטתיה שכבר יסד בתשו' (י"ד ס' ר"ה) דאע"ג שכבר הקריבו שם קרבנות קודם לכן מ"מ קדושת המקום היה רק משעת עקידת יצחק ואילך, וז"ל שם (ב"ה מ"ש הדר"ג [השנ"ב]): מ"ש הדר"ג שכבר נתקדש המקום ע"י אדה"ר ונח, לא נמצא כן, אלא שבנו מזבח והקריבו שם, אבל שקדושת המקום לא שמענו רק באאע"ה פשוטא (בראשית כ"ב י"ד) אשר יאמר לדורות הבאים בהר ה' יראה, וקרא המקום יראה, ופשוט. עכ"ל (וע"ש עוד בהמשך התשו' דמצינו שנחלקו בה אמוראי אם

נעקד יצחק בהר המוריה או בהר סיני, ע"ש). והשתא א"ש מה שנקט כאן דיצחק הוא שורש והתחלה לקדושת הר המוריה, וק"ל. [וע"ע בהערה ב].

בדברי מרן ז"ל דיעקב ויוסף הוצרכו לכבד זה את זה

[ו] במ"ש מרן ז"ל בשם הט"ז דיוסף ויעקב שניהם היו מחוייבין לכבד זא"ז, יוסף משום כיבוד אב ויעקב משום כבוד מלכות. הנה בט"ז שם ל"מ רק דיעקב היה חייב בכבוד יוסף משום מלכות, ואולי כוונת מרן ז"ל דהא פשיטא שהיה חיוב כיבוד אב על יוסף, ומה שציין לדברי הט"ז היינו רק משום כבוד מלכות שהיה יעקב חייב. אך אכתי צע"ק שהרי דבר זה מבואר ברש"י עה"פ (להלן מ"ח ב') ויתחזק ישראל וגו' אמר אף על פי שהוא בני, מלך הוא ואחלוק לו כבוד, מכאן שחולקין כבוד למלכות, וכמ"ש בט"ז שם, ור"ל.

בדברי מרן ז"ל שיעקב ויוסף לא ראו זא"ז עד סוף ימי יעקב

[ז] במ"ש מרן ז"ל דבאמת לא ראו זה את זה עד סוף ימיו שקרא לבנו ליוסף להשביעו. משמע דנקט בדבוקא לא ראו זא"ז וכהא דמהר"ם מרוטנבורג הנ"ל. וכדאי לציין למ"ש בעלי התוס' בדעת זקנים במ"ש (שם פסוק א') ויאמר ליוסף הנה אביך חולה, 'משמע מזה שלא היה יוסף רגיל אצל יעקב כמו שמצינו נמי (שם מ"א כ"ט) ויקרא לבנו ליוסף, ע"כ טעם אחר. ולכאורה יש לעיין בזה ממש מרן ז"ל בפ' ויגש (עפ' ר"ח [והיא ג"כ משנת פ"ח לפ"ק]), וז"ל:

אלכה ואראנו בטרם אמות. היה ראוי וחייב שיוסף יעלה לא"י לקבל פני אביו ולא בהיפוך, אלא שידע יעקב כי עוד חמש שנים רעב וא"א ליוסף לזוז ממצרים עד כלות הרעב כי הוא המשיכי לעם הארץ, ויעקב ה' אז ק"ל שנים כמ"ש לפרעה, ולחוד דעה במדרש דמיתת יוס' יבמות ס"א ע"ב ח' רבקה קל"ג שנה, ורש"י פ' תולדות כ' גבי הנה נא זקנתי, כשיגיע אדם לפרק אבותיו ידאג ה' שנים לפנינה וה' שנים לאחר כן, ע"כ אמר אם אמתני עד כלות הרעב שיבא יוסף אלי חוששני שלא אמות שהוא בתוך אותן שנים שהוא בפרק אמו, ע"כ אלכה אני אליו ואראנו בטרם אמות באותו הפרק.

ולכאורה לפי משנ"ת בדבריו כאן הרי זה דומה לבנו והוא רבו דשניהם חייבין לכבד זא"ז, וא"כ צ"ב מאי דפשיטא ליה התם דהיה ראוי וחייב ליוסף לקבל פניו ולא להיפוך. ונראה ד"ל בפשיטות ע"פ דבריו כאן דמי שדר בארץ ישראל חשיב בעל מעשה טפי ממי שדר בחו"ל, וא"כ בעת ההוא שהיה יעקב בא"י פשיט"ל דהיה ראוי וחייב על יוסף לקבל פניו. וא"ש שדקדק בלשונו שהיה ראוי וחיהו שיוסף יעלה לארץ ישראל לקבל פני אביו וכו', ודו"ק.

או ימ"א

על פי הבאר העירות והארות שנתקבלו

כמה הערות על מבאר הסופר פ' בראשית [תגובה לגיון ל']

שלום וברכה מאוד נהניתי מהגליון הנפלא המלא מן אל ון ורציתי להאיר בכמה הארות.

[א] בדברי החת"ס פ' בראשית שכתב דהנחש טענה דכיון דאסרה התורה גם העץ גופא של עץ הדעת, א"כ שמענין מינה דהו"ל איסור הנאה, כעין שכתבו התוס' פסחים (כ"ב ע"א, ד"ה ור"ש) גבי גיה"נ, וכתב עלה דיש לעיין אם אפשר לומר כן לדברי חז"ל במדרש (בראשית רבה ט"ז י) דהיה עץ הדעת אילן אתרוג שטעם עצו ופריו שוין, דאולי בעץ שיש בה טעם שייך אכילה, וא"כ אין הכרח ממש שנאסר העץ דאסור בהנאה, ושוב דחה דאולי י"ל דאף אם טעם עצו ופריו שוין, אין הכוונה ששוין ממש, אלא שיש בה טעם קלוש גרידא, וא"כ דומה לגיה"נ למ"ד אין בגידיו בנז"ט, עכ"ת. יש לציין למ"ש החזקוני עה"פ (א' י"א) עץ פרי, 'שלטובה נתכונה' (במה שלא נעשה טעם עצו ופריו שוין) **לפי שכמה אילנות יחסרו אם העץ עצמו כפרי ואע"כ כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא ונתקללה דבהדי כבשי דרחמנא למה לה, יד' ה' לא תקצר', עכ"ל. ומבואר דאם היה טעם עצו ופריו שוין היה אפשר לאכול את העץ עצמו והיה ראוי לאכילה, [וע"ע אור החיים הק' (ג) י) שכתב בתוך הדברים האין נכשלה חוה ואכלה מעץ הדעת, וכתב **שאכלה מהעץ** לא מהפרי כי כברה בהעץ ליכא איסור, עיי"ש].**

[ב] מה שתמה במ"ש החת"ס דהנחש הסיתה לחוה לאכול חצי שיעור, ותמה דלא נאמרו שיעורין לבן נח, וכן שכתב בהמשך לגבי הגידון מה שקנה אשה קנה בעלה דל"ש בכורים, יש לציין לדברי החת"ס בפ' בראשית (דף י, ד"ה ואיתא) שכתב דאדם הראשון היה לו דין ישראל שהרי עשה ציצית, ולכן היה יכול להביא שלמים, עיי"ש.

[ג] במה שכתב להעיר בדברי החת"ס שדן מצד מה שקנה אשה קנה בעלה אין כאן שינוי רשות באדם וחיה, והעיר דהלא לכאורה זה רק תקנה"א וא"כ ל"ש לגבי אדם וחיה. יש לציין שאין הדבר פשוט, עיין מהרש"א שבוטות דף יד. שמבואר דהוי מזה"מ, וכן בשו"ת דובב מירשים ח"ב סוף סימן ל"ו מוכיח שכן הוא דעת התוס' סוכה דף כג. עיי"ש. (ומענין לענין יש לציין ליסוד של כמה אחרונים שכל מה שקנה אשה קנה בעלה נתיחד שר אחרי חטאם שנאמר לו והוא ימשול בך, אבל לפני חטאם לא היה דין זה עיין בגין אריאל ובכשר מעון פ' בראשית).

...

בענין כל העוסק בתורת עולה וכו' [תגובה לע"פ הבאר לגיון ל']

ובענין מה שכתבתם בפ' לך (בתגובה למכתבו של הרב יצחק יוסף הלוי פריעדמאן) שודאי ע"י אמירת פרשת הקרבנות ליכא כפרה לגמרי והוכחתם כן מר' ישמעאל בן אלישע שרשם על פנקסו וכו' (שבת י"ב), יש לציין שאכן כך הוא הפשוט, אבל אם עסקינן בתורת רבית החת"ס אז יש לציין להקריב בספר ויקרא (דף ק"ה) וז"ל, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב ולכאורה ע"י יוכל ח"ו המקדש ליחירב שעי" עסק התורה ייחשב כאילו הקריב קרבנות בזמנם ואי"צ לעבודת המקדש, לכן הבטיח בסוף הברכה ונתתי משכני בתוכם ולא תנעל נפשי אתכם שאפ"ה יודיה ביהמ"ק קיים, עכ"ל. ומבואר דס"ל דיש כאן כפרה ממש ואי"צ עוד להקריב קרבן, (וגם מבואר חידוש דס"ל דכל העוסק כאילו הקריב אינו רק בזמן שאין ביהמ"ק קיים וכפשוטו הנמרא, אלא זה נתיחד גם בזמן שביהמ"ק קיים).

ופעם ראיתי בחת"ס בנחל קדומים (מובא בתורת החיד"א עה"ת פ' צו אות כ"ז) שבאמת מועיל במקום קרבן ומה שרשם ר' ישמעאל על פנקסו הוא רק למצוה מן המובחר עיי"ש.

בברכה מרובה ובברכת שפיצו מעינותיך חוצה
ש. לייפשיץ לונדון יצ"ו

א"ה: במ"ש בדברי מרן ז"ל בפ' ויקרא. לכאורה אדרבה מניה ומביה מוכח דאין כאן כפרה ממש דהרי איידי בזמן שביהמ"ק קיים, והגע עצמך דאם הפריש חטאת ושוב עסק בפרשת חטאת וכו' הו"ל חטאת שכיפור בעליה, אמתוה.

ה. שהרי לפור' ל"מ בראשונים ופוסקים לחלק בזה, וגם עיקר"ד הרא"ש נאמרו 'האידינא'. אמנם כדאי לציין למ"ש בס' דברי סופרים (הל' אבילות פ"ה הערה ט') שהביא מגדולי זמננו דאע"פ שכתב הרמ"א להקל בדין כ"ל המתאבלים מתאבלים עמו מ"מ באביו אבל יש לנהוג קצת אבילות בפניו משום כיבוד אב, וכתב שם שהוא מנהג חדש, ע"ש. ולכאורה מצינו שורש וענף למנהג זה בדברי מרן ז"ל כאן. ו. ור' לוי לא ס"ל כן דכיון שידע שעוד יוסף חי ע"כ אין כאן דין אבילות על יעקב וע"כ לא שייך דין זה דהמתאבלין עמו, וי"ל ע"ב בשיטת ר' סימון אם פליג בזה גופא וס"ל דכיון דאין כל המתאבלין היינו מלתא דכבוד וע"כ שייך דין זה גם באבילות בטעות, או דס"ל דבכיתו של יצחק היה משום צער יעקב גרידא וע"ד נושא בעול עם חברו, ודו"ק. ועי' היטב ביפ"ת ונוה"ק (שם) ולכאור' שורש דבריהם וספיקתם תליא בה"ל, ודו"ק. ומ"ש היפ"ת (לולא דברי רש"י) דאין כאן מחלוקת כלל, כדאי לציין דכן משמע בחזקוני (שם) שהביא דברי המדרש ועל דברי ר' לוי אייתי דברי הגמ' במו"ק (שם) דדין כל המתאבלין כו' נוהג רק בפני המתאבל, יעושה, ודו"ק בכ"ז. ובאמת לכאורה כן משמע מלשון המדרש שפתי' רבי לוי ור' סימון אמרו, וצ"ת בביאור רש"י. ז. 'קדוש ישראל צדיק של עולם נופך ספיר ויהלום אורן של ישראל גולת אריאל נ"י ע"ה פאר הדור גאון אמתי כש"ת מהו אפר' זלמן מרגליות' (לשון מרן ז"ל בתשו' שם. דרך אגב ילוה"י כי התשובה ההוא נכתבה ונחתמה בי"ג אדר פסח' לפ"ק - ממשל חדשים אחרי כתיבת מנחת דודין). ח. ברש"י שם: ה' יראה פשוטו כתרומתו, ה' בחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכינתו ולהקריב כאן קרבנות. **אשר יאמר היום** שיאמרו לימי הדורות עליו בהר זה יראה הקב"ה לעמו. ט. יעוי"ב ברמב"ם שם בהלכה א' שכתב, 'המזבח מקומו מכוון ביותר, ואין משניו אותו ממקומו לעולם, שנאמר זה מזבח לעולה לישראל, ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך לך אל ארץ המוריה'. ובהלכה ב' כתב, 'ומסורת ביד הכל שהמקום שבה בו דוד ושלמה המזבח בגורן אורנה הוא המקום שבה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ע"ש. ולכאורה צ"ע מה שפ"ל הרמב"ם לומר שבאותה מקום נעקד יצחק, ול"מ מי שיעורר בזה (ואולי זה היה סברת המנהיג [דפוס אנשטרדאם] להנהיג בדברי הרמב"ם שם, ע"ש, אמנם ע"י בלחם שמים הליעבין [בהכ"ה] שם, [ונדפס גם בס' הלקוטים] שהשיג עליו בחריפות). אשר יראה בזה דלפי דברי מרן ז"ל א"ש דברי הרמב"ם כמין חומר, דבהלכה א' כתב דבמקדש נעקד יצחק, ובהלכה ב' כתב המסורת על כל אלו שהקריבו באותה מקום, והיינו דיש בפרט של עקידת יצחק מה שאין בהכלל של שאר הקרבנות שהקריבו שם, דרך מעקידת יצחק נתקדש המקום בקדושת מקדש, וכש"כ. ואולי יש להוסיף בזה, במ"ש מרן ז"ל דיצחק היה שורש והתחלה לקדושת הר המוריה, אע"ג דלכאורה אברהם הוא המקריב, דכן מבוא' ג"כ מדקדוק לשון הרמב"ם, דבהלכה א' דאיידי בקדושת המקום נקט ששם נעקד יצחק, ולא הזכיר אברהם. ורק בהלכה ב' דאיידי במסורת המקריבים באותה מקום הזכיר יצחק. ועוד לאלוה מילין בזה ואכ"מ. (וע"ע מ"ש"כ בגל' כ"ז, א' ימלא אות ל').

עוסק יעקב כ"י 929-993-4388	להעירות והארות ולהירשם לקבלת תגליון ניתן לפנות באימייל: chassamsoffer@gmail.com העיריית יתקבל בברכה גם במספר פקס: 442080689776	כל תוכנית ששוחזרה ואיסור השגת נגל ידוע כל רחוב להעניק יסוד וישיבה אין יבוא נאחל לישם (מפניו ט"ו ק"א) בבא
--	--	---